NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v saboto 14. oktobra 1854. *List 82.*

Nasadba hitro rastečega gojzdnega drevja.

4. Divji kostanj.

To drevo je povsod znano. Je eno nar lepših drevés, posebno kader je z obilnim pomladanskim cvetjem okinčano. Lés njegov ni ravno nar boljši, vendar je težji od topolovine, verbovega ali smrekovega lesa; za kurjavo je pa toliko vreden kot brezovina, dajè pa boljši pepél. Drevó ni červojedini podverženo; iz njega se narejajo tedaj dobre ploše za mize, dèske in persnice. Prime se vsake zemlje in raste naglo.

Iz kostanjevega cvetja dobivajo čbele obilno in dobre hrane; veliko listje je za steljo vgodno, tudi za pozimsko klajo tekne kozam in ovcam.

Ker to drevje posebno veliko véj in ogrank obrodí, ter najprijetnišo senco dajè, služi kaj dobro za ležiše čedam ob hudi vročini.

Kar pa divji kostanj naj bolj priporoča gospodarjem, je sad, ki je za vse plemena živine predobra hrana, pa tudi koristen ljudem za mnoge mnoge potrebe. Od te velike koristnosti njegove so pa „Novíce“ leta 1851 na 125. strani in dalje že prelepo in obsirno govorile; torej zavernemo častite bravce tje; dostavimo le ondi rečenemu sledeče:

Divji kostanji se ne smejo preblizo žitnih polj saditi, ker njih daleč iztekoče korenine in široke listnate veje zaderžujejo solnce, zrak in dež.

Redí in množí se divji kostanj samo po semenu ali sadju njegovem, ktero pozimi se med peskom hrani, na pomlad pa se v rahlo in mastno zemljo v brazde položí, ktere so 2 čevlja saksebi napravljene. V 6 do 8 letih se dajo nježne drevesica na odločeni kraj presaditi, pri kterem opravilu se pa ne smé ne na serčni korenini, ne na veršiču nič podrezati ali ostriči.

Lepo in koristno drevó je tudi

4. Jerebika.

To drevo raste na vsaki zemlji, naj si bode medla, kisla ali peščena. Listje ima dolgo, pernato; cvetje, ktero se mesca majnika prikaže, je belo, številno, diší pa le malo; sad je lepo rudeč, okrogel, češnji podoben. Jerebika se po semenu množí, raste hitro, doseže pa le visokost od 20 do 30 čevljev. Mnogotere ptice, postavim drozgi, kosi, tudi kure zobljejo rade ta sad. Gosence in zajci se ga pa ne dotaknejo.

Lés jerebike je belkast, precej terd in se dá lahko obdelovati in gladati. Strugarji ga rabijo za več rečí, posebno za deržaje pri mnogem orodju.

Kjer je obilno tega drevja, se dá iz njegovih jagod z drugimi stvarmí vred veliko in dobrega žganja napraviti. „Za božjo voljo“ — bo tù marsikter kmet rekel — „kaj se nam vse priporoča! Saj mi ne znamo žganja delati!“ Nič ne dene, prijatel! Dosti je za zdaj, če le véš, da se dá iz tega sadú žganje napraviti. Ne prašaj dalej; skerbi le, da hitro in veliko koristnega drevja nasadiš. Ako se ti žganjarije ne boš naučil, bojo vendar otroci tvoji iz tvojega nasada dobiček imeli; če pa zdaj ti ničesar ne sadiš, tudi oní ne bojo imeli nič, kakor bi ti prazen bil, ako bi bili tvoji preddedje vse pokončali in bi ne bili ničesar sadili in sejali! J. Š.

Katran iz premoga

naj boljše mazilo za sadne drevesa.

V Švajci in v učilnici Hohenheimski so se po obilnih skušnjah vertnarji prepričali, da katran iz premoga (Steinkohlentheer) je naj bolje mazilo za ranjene sadne drevesa, ki veliko prekosí navadni drevesni vosek. Drevju, ki je bilo že večidel ob skorjo, če se je namazalo s katranom, je zrastla skorja spet.

Katran pa naj se rabi na sledečo vižo:

1. Rana se mora do dobrega očediti, in vse, kar je mertvega, odterganega itd., se mora z ojstrim nožem do živega in zdravega odrezati.

2. Rana se mora berž, ko je porezana bila, namazati s katranom tako, da pride v vse razpoke in kote.

3. Katran se mora s sajami pomešati, tako da je takošne gošave kakor lanéna farba, in naj bo raji enmalo redkeji kakor pregost.

4. Mazilo naj se večkrat ponavlja, vsako leto enkrat ali dvakrat, dokler se rana popolnoma ne zaceli.

5. Dobro je in veliko pomaga, da nova skorja hitreje zraste, ako gospodar, preden drevo vdrugič namaže, enmalo nove skorje poverh odreže, ker katran ima to lastnost, da močno požene rast skorje, ako se namaže na frišno sočno odrezo.

6. Če se katran s sajami še bolj gosto napravi, je prav pripraven za zamazanje odsekanih vej, in je veliko bolje kakor vosek in smola, ker tudi tukaj pomaga, da nova skorja raste.

7. Nož pa, s kterim vertnar obrezuje, mora vselej prav ojster biti, ker nova skorja toliko raji raste, kolikor ojstreje in gladkeje se je porezovalo.

Zakaj pa je katran tako posebno dober? Zato ker ima kreosot in še druge empirevmatične olja in nekoliko oglja v sebi — vse te stvarí pa so gnjilobi nasprotne; zraven tega je katran pravi strup za vsaktere červe in merčese, ktere prežene ali pomorí. Tudi druga žival ne gloje nikdar tako namazanih drevés, ker ji je duh in okus katrana zopern. — Ali ne samo za sadno drevje, temuč za vsako drugo, kakor tudi za germovje, rože itd. je katran neizrečeno dober.

(Würtemb. Woch. f. L. u. F.)

Gospodarske novíce.

Debela buča je bila v Parizu te dní za 26 fronkov prodana, — velika je bila kakor kočijsko kolo in 4 cente teška.

Cena pšenice na Dunaji in v Londonu. Naj višja cena za vagán pšenice 25. dan sept. je bila v Londonu 7 fl. 25 kr., — na Dunaji pa 30. dan sept. 7 fl. 48 kr.

Amerikanska razsodba. Na vertu nekega bogatega Amerikanca sem vidil breskvo tako silno polno na pol zrelega sadeža, da se je drevo vsaki čas polomiti žugalo. Na svèt, ki sem ga gospodarju dal, naj bi podperl drevó, ker je škoda, če bi se polomilo, mi odgovorí Amerikanec: Kaj mi je mar za to! Če si je drevo toliko naložilo, naj pa tudi samo skerbí, kako bo nosilo!“ — Tako je pisal unidan nekdo, ki se je v Ameriko preselil, svojim ljudém domú in je pristavil sledeči: Nekteri kmetje so ravno tacih misel pri gosencah; tudi oni tako ravnajo, kakor da bi hteli rêči: „če so gosence same na drevo prilezle, naj zlezejo tudi same doli!“

Škorci.

(Konec.)

Le vèn, ti buzakljunček! Tù le, mladič glavico pri vraticah na dan pomolí. Prav tako! Na sleme svoje rodne hiše se vsede, sestrica za njim pride in kmali tudi starka prispè. Spodbujaje ju jima takole beseduje: pojta za mano, otročiča, in zletita na jablano! Mladiča nista plahuna in čeravno jima perutice še niso popolnoma dorasle, vendar zaupno od veje do veje, od drevesa do drevesa, iz verta dalje na prosto polje letita. Tam se pase čeda ovác, — to so poterpne živalice in škorcem to ni neznano. Počenejo jim na kodrasti herbet in pregledujejo, ali ni tukaj tacih živalic, kterim naravoslovci „merčesi“ pravijo. Kakor se vidi, pridobitek ni majhen, in poterpežljive ovce veselé se lahkokrilatih gostov, ki jih pridejo obiskat, in druge nepovabljive golazni odpodé. Obilno in razno je miza opravljena, pri kteri Bog svoje ljube stvarí pita.

Kmali so perutnice mladim škorcem toliko dorastle in tako spretne, da se starim v hitrosti in umetavnosti ne dajo prekositi. In zdaj se pričenjajo male vaje. Sperva izletí kacih 20 do 50, potlej kacih 100, na zadnje več sto škorcev vkup. Iz čet naredijo polke, in iz teh celo armado ali vojsko. Nebrojna versta po šest mož zapored se v dolgi rajdi dalje pomika. Zdaj se h krat levo in desno krilo krenete, približujete in iz polokroga naredí se čveterokotje. Zdaj pa vstopi se vodja na čêlo, in silni klin se naredí, Epaminondov vegasti bojni red, in siloma vihrajo čez plan. Kteri sovražnik bi se jim ustavil, kteri vojak bi se vrinil v tesno strinjene versté, ktere se kakor valovi dereče prevaljajo in prešinjajo, pa vendar v reki ostanejo in se ne ločijo! Derzni kregulj to poskusi, bliskoma priferčí, pa zastonj. Dereča reka ga sèboj potegne in valí, pa svojega plena ne doseže, osramoten se mora verniti.

To je veselo življenje veselih škorcev. Tako letajo, tako se vadijo, in zraven so zmirej veseli in dobre volje. Kadar so se po dnevu naletali in našetali, planejo zvečer v šali in smehu v smerečje ali ločje pri ribniku in še do terde nočí tam šepetajo.

Tako preidejo hitro, le prehitro topli poletni dnevi in solnce na nebeznem obloku niže vshaja in zahaja. Toplo sicer še sije in v vinogradih dosti je še sladnih jagod. Tode en glas v malih škorčjih persih pravi in opominja: „ne mudite se dolgo več, veseli ptički, kmalo bojo dnevi prišli, ki vam ne bojo po godi“. Nanagloma se zbere zbor in po večini glasov se sklene brez zamude oditi že pojutrajšnjem ponoči. Ko ljudjé še mehko spavajo, začne se velika preselitev krilatih ljudstev v zraku. Lastovke, skerjanci in žerjavi tudi odrinejo, štorklje in slavci so že pobegnili. Vsi kermijo proti jugu, vsi pravo pot skozi planinske dole najdejo, se oglasijo spet na Laškem in na Gerškem polotoku. Marsikteri škorec tukaj ostane, toda pravi romarji grejo še dalje čez srednje morje v vročo Afriko. Pa tako dobro, kot pri nas jim tam ni, Afrika jim ostane ptuja, ne delajo tam gnjezd in ne ležejo jajčkov; hrepenenje po ljubi severni domačii vedno jim še v serčiku živí, in tedaj še le so prav veseli in žvižgajo poskočne pesmi, kadar marci pride in jih proti severu pokliče, v deželo, kjer jablane in hruške rastejo in prijazni ljudjé stanujejo, ki škorcem kočice stešejo in se veselé njih šaljivega djanja in nehanja. V. B.

Ozir po svetu.

Narodopisje Krimljanov.

Lego in zgodovino polotoka Krima (Taurije), kamor se ravno zdaj očí vsega sveta obračajo, smo v listih 71., 72., 73. popisali. Danes čemo ob kratkem podati narodopis stanovavcov v Krimu, kterih se šteje okoli 450 do 460.000, in kterih večina ni več izvirnega tatarskega (tartarskega) rodú, ki je v 13. stoletji to deželo si prisvojil.

Pravijo, da ime Krim je tatarskega izvira in da pomeni terdnjavo, kar ima naznanjati veliko naravno moč, s ktero se polotok ta sam po sebi braniti zamore zoper vunanji napad. Samostojno vladarstvo Tatarov v ti deželi je terpelo le dvé stoletji; že Turki so se vtikali v zadeve te dežele tako, da nje kani so bili podložniki turških sultanov; Rusi pa so vzeli oblast Tatarom in Turkom. Dandanašnji je celó ime Tatarov zginilo iz zgodovine, tako, da sedaj se poznajo le še nektere plemena tatarskega naroda: Uzbeki, Kivanci, Bokari itd.

Tatari južnega primorja v Krimu se bistveno ločijo od Tatarov severnih štep. Pri unih se je mongoljski značaj večidel pogubil; njih lepi obrazi opominjajo na sto in stoletne dotike in zmesi z narodi kavkaškega, — europejskega plemena; tudi so silo veliko europejskih besed vzeli v svoj jezik. Tatari severnih štep so pastirji in ravnajo cele čede dromedarov. Na videz divjaki so vendar priprosti v svojih šegah, svobodo- in gostoljubni. Tatari primorci, ker imajo vsega zadosti v svoji nepopisljivo rodovitni domovini, so leni, in talijanska krí, ki deloma teče po njih žilah še od tistega časa, ko so Genuezi primorje gospodovali, jih je naredila lepe postave in prijaznega obraza, za kterem pa skrivajo prekanjenost, ki jim pomaga, da ptujce v kupčijstvo radi za nas vodijo.

Tatarom vlastna šega je, da svoje sela stavijo raji po sterminah kake gore, kakor po ravnem. Iz kake gore odkopljejo toliko prostora, da si izzidajo hišo; pri tem si prihranijo stavbo zadnje hišne stene, ktero namestuje gora sama; stranske stene pa napravljajo iz ila. Streha, ktera tako rekoč izpod gore molí, je popolnoma ravna in z zemljo pokrita. Hiše njih se po tem takem od deleč komaj vidijo.

Planjave (štepe) so večidel obrašene z divjo materno dušico (tymianom); le po malem raste trave, po kteri se cele čede dromedarov pasejo. Tihota kraljuje po veliki samoti. Le včasih priropotá kak okoren tatarsk voz z grozno veliko spleteno têndo, na kterem sedé Tatari kupoma, in v kterega je vpreženih dvoje kamel.

Staro poglavno mesto tatarsko je Bakči-Saraj, ker v novem poglavnem mestu Simferopolji je Tatarom le samoten kot — stari Akmečet — za prebivališče odločen. V Bakči-Saraji pa ni duha ne sluha od tistih velicih prekucov, ktere je prestalo nekdanje tatarsko gospodstvo. To mesto je še čistega mohamedanskega značaja; velika ulica je pol ure dolga, sila ozka in vsa polna kramarjev, ki so tako zversteni,

da rokodelci ene baže so eden pri druzem. Razun vojakov, ki stojé tukaj na straži, ne smé vsled carskega ukaza noben Rus v tem mestu stanovati.

H koncu tega popisa še ene besedice od Tatarov v obče.

Pravi Tatari so nasledniki tistega starega naroda, ki se je Ta-ta imenoval in je pervotno stanoval v štepi Gobi. Kakor se je v stari zgodovini dajalo vsim divjim narodom skupno ime Skythov, tako so se v srednji dobi vse divje ljudstva jutrovih dežel, ki so bile zoper kristjanstvo in omiko, pod imenom Tatarov zapopadale; Tartare pa so jih jeli Rimci morebiti zatega voljo imenovati, ker tartarus pomeni pekel, in so ta divji narod psovali z besedo Tartarov, to je, peklensko (pekvato) ljudstvo. Tatarom samim veljá to imé kot psovka, ki hoče toliko reči, kot razbojnik; zatega voljo oni sami se ne kličejo pod tim imenom, ampak po imenu plemena, iz kterega so, in jezik svoj zovejo turki ali turuk. Dandanašnji tako imenovani Tatari so turškega rodú, in se ne smejo zmešati z nekdanjimi pravimi Tatari ali nasledniki Ta-ta. V šegah so svojim sorodbinikom Turkom zlo enaki. Kristjanstvo se med njimi še ni nič kaj razširilo; večidel spoznajo mahomedansko véro, v Sibirii pa je veliko Lamaitov ali Šamanov. Kdo bi mislil, da tudi ta narod ni brez plemenitažev, ki se Mursi imenujejo! Rusi in Turki imajo Tatare radi za posle (pote) in za prativce (spremljevavce) popotnih. Med rusovsko gospôdo so nekterе rodovine, kakor, na priliko, rodovina Stroganov, tatarskega rodú; al zlo bi jih razžalil, ako bi jih Tatare imenoval, — tako zaničevano je zdaj to imé.

Novičar iz austrianskih krajev.

Iz Dunaja 1. oktobra. Oglasiti se moram dragim „Novicam“ tudi iz Dunaja, kamor me je vikši poklic že pred več časom pripeljal. Nikoli bi ne bil mislil, da bom kakor duhoven talijanskega polka, deleč od svoje drage domovine in v čisto nemškem mestu, v milem domačem jeziku pridigovati mogel, in vendar se je ravno to zgodilo. Dobili smo letos med naše Italijane blizo 300 kranjskih in koroških vojaških novincov slovenskega jezika. Lahko si vsak misli, kako težavno jim je bilo priti med same ljudí, kteri njih in kterih oni ne razumejo. Po kosarni ne slišijo druzega kakor talijansko, po mestu pa samo nemško, pa ne razumejo ne unega ne tega, tako, da resnično od njih veljajo besede krasne naše pesmi: „povsod drugač se govorí; jez ptujec nikogar ne poznam, in vsred ljudí, povsod povsod sem sam“. Pa dobrota našega gosp. polkovnika tem mladenčem ta težavni stan, kolikor je mogoče, polajšuje, kar naj bo posebno tistim povedano, kteri kacega žlahtnika tukaj imajo. Komaj je prišel transport s slovenskimi novinci na Dunaj, me gospod polkovnik pred se pokliče, in mi naročí, naj bom jez srednik med slovenskimi mladenči in med njim, in pa tolmačnik vsega, kar jim je potreba vediti in kar oni imajo njemu povedati. Ni mi treba povedati, kako veseli so me bili rojaki moji in s kakošnim veseljem sem tudi jez prevzel naročilo častitega gosp. polkovnika. Deleč od očetove hiše med ptujimi ljudmí se še le spozná, kolikšno moč ima materni jezik čez človeka, in kako ljubeznjiv se mu zdí. Tudi slovenski jezik torej ni tako malovreden in zaničljiv, kakor se, žalibog! še zdaj marsikterim prenapetim enostrancom zdí; tudi slovenski znati ni nepotrebno! — Pri tej priložnosti še ene pa žalostne novíce omenim. Slavnoznani pevec „Popotnika“ g. Jože Legat, ki je pervi na Dunaji v velikem zboru slovensko pel, je, kakor so „Novíce“ že oznanile, 22. sept. umerl v Laincu blizo Dunaja. Vas Lainc je skorej dve uri od mesta Dunaja, in vendar se je k njegovemu pogrebu (24. sept.) toliko Dunajčanov zbralo, da se je vse terlo; posebno številni so bili vradniki c. k. računstva in družbeniki dunajskega pevskega družtva. Globoko v serce ste nam segle dvé pesmi, ki so ju sodružbeniki na njegovem grobu, eno v latinskem in drugo v nemškem jeziku, zapeli. Posebno pa so vse pričujoče solze polile, ko je predsednik družtva v kratkem pa krepkem nagovoru omenil blage dušne lastnosti rajncega in njegovo redko priljudnost. Mnogim njegovim žlahtnikom in prijatlom po Kranjskem naj bo še to povedano, da me je še tri dni pred smertjo z veliko marljivostjo po svoji domovini popraševal, da sem mu mogel vse na tanko od njegove žlahte, od njegovih znancov in od domovine pripovedovati, ktere, kakor je milo zdihnil, nikoli več vidil ne bo. V pobožen spomin priporočam rajncega našega rojaka njegovi materi in gospod bratu, od kterih je še poslednje dní svojega življenja s priserčno ljubeznijo govoril, njegovim prijatlom in znancom v Idrii, v Otalesih, v Cerknem, v Novakah, v Sorci, v Selcah, v Loki, v Žireh, v Novi Oslici in v Ledinah, na ktere kraje se je še kratko pred smertjo z veseljem spominjal, in me prosil ondotnim prijatlom ga v pobožen spomin sporočiti. Na Krajnskem je luč sveta zagledal, nemška zemlja pa je trudne ude njegove v počitek sprejela. Naj v miru počiva! S ponosom ga smémo svojega rojaka imenovati, če ravno je bil v pogrebni pesmi „ein deutsches Herz“ imenovan! — Zdej pa še nekaj od kmetijstva. Okoli Dunaja se bo v drugi polovici tega mesca tergatev začela; veliko sicer, pa ne posebno dobrega vina si obetajo, ako ne bo grojzdju lepo in toplo vreme, ktero že zdaj več časa imamo, še veliko pomagalo. Sploh je letina tukaj po Austrijanskem boljšim prištevati; pa če ravno so vsega dosti prídelali in še živeža gotovo ne manjka, je vendar dragina skorej zmiraj večja, in kruh tako majhen, kakor da bi pšenica že sedem let ne bila rastla! Janez Tomše, vojaški duhoven.

*** *Iz Štajarskega.* Kakor je znano je dosedajni šolski svetovavec za Štajarsko kronovino resigniral, in njegovo mesto je še do dnešnjega dneva izpraznjeno. Od več stranî se slišijo glasovi, da bi visoko ministerstvo to mesto kteremu domačemu možu izročiti blagovolilo, kteri obá jezika na Štajarskem navadna razume, ker drugači ostane njegova delavnost zmiraj enostranska. Ker so narodne šole v rokah duhovništva in pod neposrednim vodstvom škofijstva, bi celó za dober uspeh koristno bilo, ako bi se to mesto izročilo kakšnemu duhovniku, kteri ima zaupanje duhovništva in učiteljev, in deželne razmere kakor tudi bitnost ljudskih šol po lastni skušnji pozna. Nečemo s tim rêči, da bi svetoven šolsk svetovavec ne bil prikladen, še manj pa, da bi s to opazko se podstopili visokemu ministerstvu svetovati, kaj storiti ima, temoč mi očitamo le želje, kakor smo jih čuli, prepustivši visoki vladi storiti to, kar po svoji modrosti za nar bolje spozna. Kakor čujemo, hoče visoko ministerstvo svetovavca postaviti, kteri slovenski zna; Bog daj! da bi se izvolil mož, kteri je prijatelj šol, sam praktičen učitelj, in ljubitelj keršanske izobraženosti. Pri tej priložnosti javno izgovorimo hvalo dosedajnemu šolskemu svetovavcu g. Hermanu, kteri je bil vès vnet za napredek ljudske omike in za bolji uspeh narodnih šol, in kteri je tudi na potrebe slovenskih šol se skerbno oziral in pravičen bil proti slovenskemu jeziku. Bog mu plati njegov blagi trud, naše spoštovanje ga spremlja zmiraj v dalečino!

Od Drave. ⊙ Te dní je predstojnik mariborškega mesta poslal odgovor na vprašanje visoke vlade zavoljo škofovske rezidencije. Ponuja mesto 31.200 fl. goldinarjev srebra in od stranî slovenskega duhovništva sekovske škofije pride prinesek z 10.000 fl. sreb. Podpi-

salo je že duhovništvo 6000 fl. sreb., in drugi znesek, kteri je še potreben, upamo, da bode se skoro vkup spravil. Vsi duhovniki so z veseljem podpisali razun enega edinega dekanata, kteri je smešno izpričevanje pretvezel, da neče mariborškega mesta bogatiti!! Spiegelberg ich kenne dir!

Iz Št. Jernejske in Št. Kocianske okolice na Dolenskem 10. okt. Naj povémo tudi mi „Novícam“, kakošna je letina pri nas. Zadovoljni in veseli bi bili Št. Jernejčani in Št. Kociančani kar ajdni kruh zadene, ako bi jim ne bila nemila slana (mraz) 9., 10. in 11. septembra lep kos kruha in žgancov vzela; ali zdaj so klavernega duha, ker se velicih nadlog čez zimo bojé. Kar vinski pridelk zadene, so Dolenci letos sicer le malo mošta in k večem le polovico ali še manj kot lani dobili, toda, hvala Bogu! to kar gu je, je dobra kaplja, ker je bil september skuhal in prekuhal, kar je bil august zamudil. Cene letošnjega vina zdaj še sicer ne vémo, pravijo pa, da bo kmali 7 do 8 fl. vedro. Pšenica in drugo žito je pri nas tudi silno drago. J. O. Lepstanski *).

Novičar iz mnogih krajev.

Da ne bode pomanjkanja popolnoma pripravnih voznikov na železnicah, in da pridejo bolje izučeni delavci v železocestne delavnišnice, je c. k. ministerstvo kupčijstva dovolilo napravo nedeljskih šol, v kterih se bojo mehanika, naravoslovje, geometria, risanje in vsi tisti nauki učili, ki so za to službo potrebni. — Da se bo potrebno število soldaških konj zmiraj nadomestovalo, se bo od vsih Svetih v Zagrebu stanovitna komisija ustanovila, ki bo nakupovala remonte. — V Dalmacii je bila 29. p. m. začasna postava za družino (posle) oklicana. — Prošnja dunajske družbe zoper terpinčenje žival, da bi smela po različnih deželah austrianskega cesarstva podružnice napraviti, je dovoljena. — Komisija, ki je Savo preiskavala: ali bi se dala za vožnjo ladij pripravna napraviti, je nek svojo misel izrekla, da se dá to od Siska do Zagreba v 3 letih z 600.000 gold. narediti. — Na predlog teržaške kupčijske zbornice gré iz Tersta deputacija na Dunaj, presv. cesarja prosit, naj bi se berž ko berž izdelala železnica od Ljubljane v Terst. — Dunajski vradni časnik je, poveličevavnim govoricam v okom priti, včeraj naznanil, da od 10. sept. do 10. oktobra je na Dunaji 693 ljudí za kolero zbolelo, 67 se jih je ozdravilo, 289 umerlo, 337 pa še 9. okt. bolnih bilo, kar v primeri z 400.000 stanovavci ni ravno prestrašno. Na Francoskem je letos v vsem skupej 96.715 ljudí pomerlo za to bolezen. — Sevastopolj še ni padel, kar spričuje, da pad tega važnega kraja ne bo tako dober kup, kakor se je izperva mislilo. Po naj novejših novicah, ki so prišle iz Krima, je 3. dan t. m. stala vsa zedinjena armada na južni strani Sevastopolja pri Balaklavi; knez Menšikov pa stojí z blizo 40.000 vojaki pod terdnjavami Sevastopolja; vodotok so zavezniki obsedli in ga zaperli, da v terdnjavo ne more pitna voda teči. Rusovska in nji sovražna armada dobivate zmirej več pomoči, vsaka od svoje straní; una iz Besarabije, ta iz Varne; Rusi pravijo, da do 15. t. m. bo 100.000 rusovske armade v Krimu, zedinjena armada ceni svoje število na 120.000. Za gotovo se terdi, da je knez Menšikov ukazal 6 velicih rusovskih bark ravno tam potopiti, kjer je vhod v luko sevastopoljsko, da ne more sovražnik s svojimi barkami noter, al zavolj te ovére ne more tudi rusovska vèn. — Po smerti St. Arnauda, ki ni za kolero umerl, ampak za staro serčno bolezen, s ktero se je že na vojsko podal, je prevzel višje poveljništvo vse armade lord Raglan, ki je Omer-pašu pisal, naj se vzdigne s svojimi vojaki nad Ruse v Besarabijo. — Kakor je čudno bilo, da je hotel Omer-paša ubraniti, da bi se ne bil razglas višjega vojskovodja fzm. Hess-a Vlahom in Moldavanom na znanje dal ob prihodu austrianske armade v te deželi, ravno tako čudno je to, da je turški mestni komandant Musar-paša v Bukureštu prepovedal, da se od turške in austrianske vlade na vlaški tron nazaj poklicani hospodar Stirbey ne smé z nobeno slovestnostjo sprejeti, ker je — kakor v razglasu pravi — obdolževan mnozih in velicih krivd. — Iz Odese se zmiraj ponavljajo glasovi, da se ondi bojé napada zedinjenih bark. — Iz Černogore se slišijo take nasprotne novíce, da v Kotaru že mislijo, da vse govorice, ki so se zagnale o bitvi Turkov in Černogorcov na meji arbanski, so prazne. — V Madridu so se že začele volitve poslancov v deržavni zbor, ki se bo začel prihodnji mesec; enoglasja je malo, vendar je Madrid miren.

*) Omenjenega dopisa nismo prejeli. Vred.

Našim pevcom.

Scrivete pur scrivete,
Di fame morirete,
Ma sarete immortali!
Pignotti.

Oj, prijatli! se zdramite
Vsi, katere pevska Vila
S svojim ognjem napolnila,
Slave vence si pledite,
Svet domači razsvetlite:
Ker daní se svít omike,
Tudi nam potrebne like;
Pojte le v domovja slavo,
Víte si z lavorom glavo,
Pište, pište polni dike!

Al ne bode vam plačila
Za preslavne vaše dela,
Jih osoda bo zadela,
Vaše trude zagrenila,
Pesmi slabo presodila!

Sej osoda to je rada,
Pevec da veselja strada;
Vsi britkosti so imeli; —
Tud vi bote tak živeli,
In na zadnje umerli glada!

Kaj pa peti bi se bali?
Saj vas čaka druga hvala,
Ki bo slavo, ceno dala,
Ko že bote v grobu spali,
Svetu že slovó podali:
Vaša dika se zbudila,
Dela vredno bo slavila,
Mlačne zdej tadaj bo vnela
Ter vam živo hvalo péla:
Rojstvo novo bo gomila!

—i—

Čigava je?

V 40. listu letošnjega „šolsk. prij.“ sem čital „jesensko pesem“ s podpísom J. E., ki se ne za eno piko ne loči od tiste, ki je bila že leta 1850 natisnjena v 47. listu „Vedeža“, le da tù je bil podpisan M. Močnik, petošolc v Ljubljani. Če sta obá pesnika prestavila to pesem iz kakega druzega jezika, je res prečudna prikazen, da je J. E. od čerke do čerke, od pike do pike prestavljal tako, kakor pred 4 leti M. M.! Če je pa pesem izvirna, moramo pesnika J. E. še bolj občudovati, da zna tak „alter ego“ biti!! Na vsako vižo je to ravno tako čudno, kakor čudna bi se mogla prederznost pesnika J. E. imenovati, ako za plačilo, da je ptujo pesmico preselil iz enega slovenskega časnika v druzega, je podpisal svoje ime!!! Če bomo tako ravnali, bo poezija dober kup.

Josip Novak.

Stan kursa na Dunaji 12. oktobra 1854.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	85 3/8	fl.
	4 1/2 „	74 1/4	„
	4 „	65 1/4	„
	3 „	51	„
	2 1/2 „	42	„
Oblig. 5% od leta 1851 B		95	„
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		75	„
Zajemi od leta 1834		224 1/2	„
„ „ 1839		134 7/8	„
„ „ 1854		97 7/8	„

Esterhaz. srečke po 40 fl.	85 3/4	fl.
Windišgrac. „ „ 20 „	29 3/8	„
Waldštein. „ „ 20 „	29	„
Keglevičeve „ „ 10 „	10 1/8	„
Cesarski cekini	5 fl. 32	
Napoleondor (20 frankov)	9 fl. 18	
Suverendor	16 fl. 10	
Pruski Fridrihsdor	9 fl. 52	
Nadavk (agio) srebra: na 100 fl.	19 1/4	fl.

Loterijne srečke:

na Dunaju / v Gradcu } 11. oktobra 1854: 19. 60. 54. 22. 44. / 78. 9. 70. 87. 89.

Prihodnje srečkanje bo na Dunaju in v Gradcu 21. oktobra 1854.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*